

Hanna Vammeljoki, Sampo Viiri

12.3.2026

THL/985/4.00.00/2025

Sosiaali- ja terveysalan tietolupaviranomainen Findata

Lausunto on valmisteltu lausuntopalvelu.fi:ssä

Viite: Lausuntopyyntöne 24.2.2026 THL/912/14.00.06/2026

Tietolupapäätöksen ja tietopyyntöpäätöksen tietosisällöt ja tietorakenteet: luonnos Tietolupaviranomaisen määräykseksi

Kommentit määräysluonnoksen ehdotuksesta aineiston muodostuksen kirjaamisesta

Määräyksen tarkoituksena on varmistaa, että kulloinkin toimivaltainen viranomainen kirjaa tekemänsä päätökset yhdenmukaisella tavalla, jotta tietolupa- ja tietopyyntöpäätöksistä vastaavien viranomaisten välinen yhteistyö olisi helpompaa. THL pitää tavoitetta kannatettavana. THL kuitenkin toivoo, että määräyksellä ei lisätä hakemus- tai päätösprosessiin tarpeetonta hallinnollista kuormitusta, erityisesti silloin kun hakemus tai pyyntö koskee vain yhden rekisterinpitäjän tietoja.

Esimerkiksi liitteen sivulla 9 kohdassa ”Päätöksen kohteena olevat aineistot ja aineistojen muodostus” todetaan, että poimintakuvauksen tulee pitää sisällään tiedot kohdejoukon muodostamiskriteereistä sekä muuttujatasoiset tiedot ja rajauskriteerit kohdejoukolle poimittavasta aineistosta. Niiden tietopyyntöjen kohdalla, joista yksi rekisterinpitäjä tekee vain omaa aineistoaan koskevan päätöksen ja muodostaa sen perusteella luovutettavan aggregoidun tilastoaineiston, vaatimus muuttujatasoisista tiedoista voi tehdä tietopyyntöprosessista tarpeettoman raskaan. THL arvioi, että näissä tapauksissa aineistotasoinen kuvaus ja taulukointisuunnitelma riittäisivät.

Tämän osion viimeisessä kappaleessa todetaan, että ”*Aineiston muodostus tulee kuvata päätökseen sen mukaisesti mitä julkisuuslaissa viranomaisen asiakirjojen salassapidosta määrätään.*” Vaatimus ei ole

yksiselitteinen, ja siksi kappaletta olisi hyvä täsmentää, jotta vaatimuksen sisältö ja rajaus kävisivät selkeästi ilmi.

Kommentit määräysluonnoksen ehdotuksesta aineiston käsittelyn ja luovutuksen kirjaamisesta

-

Muut päätösmääräysluonnosta koskevat huomiot

Määräys, luvut 2 ja 3

Määräysluonnoksen sivulla 1 todetaan, että *“Tietolupaviranomainen vastaa tietolupa- ja tietopyyntöpäätöksen tekemisestä, kun hakemus tai pyyntö koskee valtakunnallisiin tietojärjestelmäpalveluihin (Kanta-palvelut) tallennettuja tietoja (6 a § 1 mom), yhden tai usean yksityisen sosiaali- tai terveydenhuollon palvelunjärjestäjän tietoja (6 b § 1 mom), ...“* Jako 6 a §:n ja 6 b §:n soveltamiseen on virheellinen, sillä molemmat pykälät kattavat sekä Kanta-palveluihin tallennetut tiedot että yksityisten palvelunjärjestäjien rekisteritiedot.

Määräysluonnoksen sivulla 2 todetaan, että *”Jos hakija toimittaa tietolupahakemuksen tai tietopyynnön Tietolupaviranomaiselle, se tekee tietolupaa koskevan päätöksen kaikkien hakemuksen kohteena olevien organisaatioiden tietoaaineistojen osalta.”* Kun virkkeen alussa mainitaan sekä tietolupahakemus että tietopyyntö, vastaavasti lopussa tulisi joko olla maininta myös tietopyyntöä koskevasta päätöksestä tai kirjoittaa vain päätöksestä ilman tarkenteita.

Luvun toiseksi viimeisessä kappaleessa todetaan, että *”Määräys koskee sekä Tietolupaviranomaista että toisilain 6 §:n 1–8 kohdissa tarkoitettuja organisaatioita.”* Toisilain 7 a §:ssä kuitenkin säädetään, että myös *”Eläketurvakeskuksen, Digi- ja väestötietoviraston ja*

Tilastokeskuksen 6 §:n 9–11 kohdassa tarkoitettuihin tietoihin kohdistuvaan tietolupahakemukseen tai tietopyyntöön sovelletaan tämän lain säännöksiä silloin, jos näitä tietoja yhdistetään yhden tai usean 6 §:n 1–8 kohdassa tarkoitetun rekisterinpitäjän tietoihin, Kanta-palveluihin tallennettuihin tietoihin tai yhden tai usean yksityisen sosiaali- tai terveydenhuollon palvelunjärjestäjän rekisteritietoihin.” Jos hakija siis 6 a §:n tai 6 b §:n mukaisesti toimittaa tietolupahakemuksen/tietopyynnön, joka koskee useamman kuin yhden 6 §:ssä tarkoitetun organisaation tietoaaineistoja, jokaiselle hakemuksen/pyynnön kohteena olevalle organisaatiolle erikseen ja jokainen organisaatio tekee tietolupaa/tietopyyntöä koskevan päätöksen omien tietoaaineistojensa osalta, eivätkö Eläketurvakeskus, DVV ja Tilastokeskus tällaisessa tilanteessa ratkaise omia toisiolain alaisia aineistojaan koskevat hakemukset/pyynnot? Ja eikö määräyksen tulisi tällaisessa tilanteessa koskea myös niitä, jotta tavoite yhdenmukaisista päätöksistä saavutettaisiin?

Edellä esitetty koskee myös määräyksen luvussa 3 olevaa virkettä *”Määräystä tulee 1.5.2026 alkaen Tietolupaviranomaisen ja kaikkien toisiolain 6 §:n 1–8 kohdissa tarkoitettujen organisaatioiden noudattaa.”*

Liite, luku 1

Liitteen sivulla 2 todetaan: *”Tietolupaviranomaisen ja toisiolain 6 §:n 1–8 kohdissa tarkoitettujen organisaatioiden tulee noudattaa määräystä...”. Eläketurvakeskuksen, DVV:n ja Tilastokeskuksen kategorinen rajausta määräyksen ulkopuolelle on ongelmallinen, kuten tämän lausunnon edellisessä kohdassa todetaan.*

THL ehdottaa, että henkilötiedon määritelmä poistetaan luvun 1.1 käsiteluetelosta tarpeettomana. Määritelmä on toisiolain soveltajille todennäköisesti jo tuttu, ja liitteen määritelmä poikkeaa esimerkiksi tietosuojavaltuutetun toimiston (TSV) ohjeistuksen painotuksista. Liitteessä todetaan, että *”pseudonymisoitu tieto on yleisen tietosuojasetuksen mukaan henkilötietoa”*, kun taas TSV korostaa

tapauskohtaista arviota: *“Pseudonymisoidut tiedot voivat yhä olla henkilötietoja (...). Sitä, ovatko pseudonymisoidut tiedot edelleen henkilötietoja, on aina arvioitava kunkin tietoja käsittelevän organisaation näkökulmasta.”*

Myös organisaation käsite on hankala, sillä esimerkiksi käsitteissä ”luvanhakija tai hakija” ja ”tietopyynnön tekijä” organisaatio-sanalla ei tarkoiteta organisaatio-käsitteen mukaista organisaatiota.

Mikäli Eläketurvakeskuksen, DVV:n ja Tilastokeskuksen asemaa muutetaan tässä lausunnossa aiemmin esitetyllä tavalla, myös viranomaisen käsite tulisi laajentaa näihin organisaatioihin. Määritelmä on joka tapauksessa jo rajattu toisiolain 6 a §:n ja 6 b §:n nojalla toimivaltaisiin viranomaisiin.

Liite, luku 2

Tietolupaviranomaisen toimivaltaa koskevan kappaleen alussa pykäläviittaukset vaikuttavat olevan väärin: *”Toisiolain 6 a §:n 1 momentin ja 14 §:n 4 momentin mukaan Tietolupaviranomainen vastaa aina tietolupa- ja tietopyyntöpäätöksestä, kun tietolupahakemuksen tai tietopyynnön perusteella haetaan...”*. Toisiolain 6 a §:n 1 momentin lisäksi tulisi mainita 6 b §:n 1 momentti, eikä 14 §:n 4 momentti vaikuta relevantilta päätöstoimivallan kannalta.

Seuraavassa kappaleessa liitteen sivulla 4 todetaan: *”Myös silloin, kun toisiolain 6 §:n 1–8 kohdissa tarkoitettu rekisteripitäjä on siirtänyt lupatoimivaltansa 6 c §:n mukaisesti Tietolupaviranomaiselle, vastaa Tietolupaviranomainen 6 c §:n 1 momentin mukaan kyseisen organisaation tietoja koskevan tietolupa- ja tietopyyntöpäätöksen tekemisestä.”* Määräystä tulisi täsmentää siten, että rekisteripitäjä voi siirtää Findatalle tietolupakäsittelyyn liittyvän toimivallan, tietopyyntökäsittelyyn liittyvän toimivallan tai molemmat. Nykyinen sanamuoto voi antaa virheellisen kuvan siitä, että siirto kattaisi aina molemmat toiminnot.

Samalla sivulla todetaan myös: *"Toisiolain 6 a §:n 4 momentin mukaan toisiolain 6 §:n 1–8 kohdissa tarkoitetut organisaatiot vastaavat toisiolain tietolupa- ja tietopyyntöpäätöksen tekemisestä itse, jos hakemus koskee vain kyseisen organisaation henkilökistereissä olevia tietoja. Organisaatio on voinut kuitenkin siirtää lupatoimivaltansa 6 c §:n mukaisesti Tietolupaviranomaiselle, jolloin Tietolupaviranomainen vastaa 6 c §:n 1 momentin nojalla tietolupa- ja tietopyyntöpäätöksen tekemisestä."* Tekstissä mainitaan vain tietolupia koskeva toimivaltasäännös (6 a §), vaikka siinä viitataan myös tietopyyntöihin. Lisäksi samoin kuin edellä, myös tässä tulee täsmentää, että 6 c §:n mukainen toimivallan siirto voi koskea vain tietolupia, vain tietopyyntöjä tai molempia.

Eläketurvakeskuksen, Digi- ja väestötietoviraston ja Tilastokeskuksen toimivaltaa koskevassa osiossa todetaan, että *"Eläketurvakeskus, Digi- ja väestötietovirasto ja Tilastokeskus tekevät päätökset kaikkiin omiin aineistoihinsa niitä koskevan muun lainsäädännön perusteella. Päätöksentekoon ei sovelleta toisiolakia, vaikka päätös koskisi toisiolain alaista aineistoa. Tämän vuoksi tätä määräystä ei sovelleta Eläketurvakeskukseen, Digi- ja väestötietovirastoon eikä Tilastokeskukseen."* Tämä kappale vaikuttaa olevan ristiriidassa toisiolain 7 a §:n kanssa, jossa nimenomaisesti todetaan, että kyseisten organisaatioiden toisiolain 6 §:n 9–11 kohdassa tarkoitettuihin tietoihin kohdistuvaan tietolupahakemukseen tai tietopyyntöön *sovelletaan* toisiolain säännöksiä silloin, jos kyseisiä tietoja yhdistetään yhden tai usean 6 §:n 1–8 kohdassa tarkoitetun rekisterinpitäjän tietoihin, Kanta-palveluihin tallennettuihin tietoihin tai yhden tai usean yksityisen sosiaali- tai terveydenhuollon palvelunjärjestäjän rekisteritietoihin. Lisäksi sekä 6 a §:n että 6 b §:n 2 momenteissa viitataan kaikkiin 6 §:n organisaatioihin.

Liite, luku 3

THL ehdottaa, että tietolupia ja tietopyyntöjä koskevat tietorakenne- ja tietosisältövaatimukset erotetaan määräyksessä selkeästi omiksi

kokonaisuuksikseen, koska kyseiset prosessit poikkeavat toisistaan sekä sääntelyn että viranomaisvastuiden osalta.

Sivulla 7 otsikon ”Tietolupa- tai tietopyyntöpäätöksellä päätettävä asia ja päätös” alla todetaan: *”Tietolupa- ja tietopyyntöpäätökseen tulee kirjata, että päätöksensaaaja on hakenut lupaa käsitellä henkilötietoaineistoa tai aggregoitua tilastotietoa hankkeessa, johon tietolupaa on haettu tai tietopyyntö on tehty. Päätökseen tulee kirjata, myönnetäänkö lupa henkilötietoaineiston käsittelyyn tai hyväksytäänkö tietopyyntö, vai hylätäänkö hakemus tai tietopyyntö.”* Tietolupahakemus voi kuitenkin toisiolain 51 d §:n perusteella koskea myös tietojen saamista anonymisoidussa muodossa. Määräykseen olisi selvyiden vuoksi hyvä joko lisätä kaikki vaihtoehdot tai täsmentää, että luettelo on esimerkinomainen. Vastaavia anonymisoidun aineiston mahdollisuuden sivuuttavia kohtia on määräyksessä muitakin.

Sivulle 7 kohtaan ”Tietolupa- ja tietopyyntöpäätöksen toimivalta” tulisi tehdä vastaava toimivallan siirtoa koskeva täsmennys kuin aiemmin lukuun 2, esimerkiksi lisäämällä tähän virkkeeseen seuraava täsmennys: *”...toisiolain 6 §:n 1–8 kohdissa määritetty organisaatio on siirtänyt tietolupa- ja/tai tietopyyntötoimivaltansa Tietolupaviranomaiselle...”*

Sivulla 8 kohdassa ”Saadut selvitykset” mainitaan, että *”Tietopyynnön tekijän tulee toimittaa tietopyynnön yhteydessä suunnitelma aggregoidun tiedon muodostamisesta (taulukointisuunnitelma) sekä tarvittaessa tutkimussuunnitelma.”* Kun toisiolain 37 §:ssä edellytyksenä tietopyynnön hyväksymiselle on tietopyyntöön liitetystä tiedonhyödyntämissuunnitelmasta ilmenevät tiedot, määräyksessäkin olisi hyvä mainita tutkimussuunnitelman sijaan/lisäksi tiedonhyödyntämissuunnitelma.

Sivulla 10 toiseksi viimeisessä kappaleessa on ylimääräinen tai-sana: *”Kun hakemus tai tietopyyntö on koskenut vain organisaation omia*

Hanna Vammeljoki, Sampo Viiri

12.3.2026

tietoaaineistoja, ~~tai~~-tietoluvan myöntänyt tai tietopyyntöpäätöksen tehnyt...”.

Pääjohtaja

Mika Salminen

Hallinto- ja talousjohtaja

Mia Nykopp

SIGNATURES

ALLEKIRJOITUKSET

UNDERSKRIFTER

SIGNATURER

UNDERSKRIFTER

This document contains 7 pages before this page
Dokumentet inneholder 7 sider før denne siden

Tämä asiakirja sisältää 7 sivua ennen tätä sivua
Dette dokument indeholder 7 sider før denne side

Detta dokument innehåller 7 sidor före denna sida

authority to sign
representative
custodial

asemavaltuus
nimenkirjoitusoikeus
huoltaja/edunvalvoja

ställningsfullmakt
firmateckningsrätt
förvaltare

autoritet til å signere
representant
foresatte/verge

myndighed til at underskrive
repræsentant
frihedsberøvende